

Pósa

Lajos, lírai költő, szül. Radnóton (Gömör) 1850. ápr. 9. egyszerű reform. földművelő szülőktől, akik a szépeszü fiut szegényes anyagi viszonyaik ellenére is taníttatták. A gimnázium hat alsóbb osztályát Timaszombatban végezte, a két felsőt Sárospatakon, majd a budapesti egyetem bölcsészeti karán tanári pályára készült s a rendes tanfolyamot el is végezte. Ezalatt folyton súlyos anyagi bajokkal küzdött. Mint egyetemi hallgató óraadással és a lapokba irogatással tartotta fenn magát s ekkor ismerkedett meg vele a közönség. Öröme, vigasztalása a költészet volt s minden küzdelme közt is egyike ama keveseknek a költészet terén, kik annyira csüngtek rajta, hogy ifjúságát annak áldozta. Sőt feláldozta ez ábrándjának már-már biztosított életpályát is. Volt kiegészítő tanár a fővárosi reáliskolában (a belvárosiban meg a józsefvárosiban is) egy évig; de egyrészt beteges volt, másrészt pedig minden áron költő akart lenni s úgy vélte, hogy ha tanár lesz, az elvonja a költészettől. Felhagyott a kenyérpályával, folyton irt és sikereit jórészt e kitartásának köszönheti. Majdnem kivétel nélkül minden napi-, hetilapba és folyóiratba irt, a fővárosiakon kívül számos vidékibe is. Tevékenysége, könnyű leleménye, üde és naiv érzelmessége, melyet némi humor színez, sok jó barátot szerzett muzsájának s mikor az első kötet *Költemények* megjelentek (1878), az újabb költői nemzedék jelesebb tagjai közé kezdték számítani. 1881. Szegedre ment Mikszáth Kálmán utódjával a Szegedi Napló munkatársának. A Szegeden költött nyolc évre esik írói működésének javarésze. Költői egyénisége ott bontakozott ki, a szerkesztő Enyedi Lukács meleg batárságának és az ottani nép és társadalom szellemének hatása alatt. Ott írta legtöbb és legszebb dalát, ott írta balladáit, az *Apró történeteket* (1883) s ott fogamzott meg lelkében és vált valósággá a gyermekköltészet művelésének eszméje is. 1883. vissza akart költözni a fővárosba, de a szegedi társadalom nem bocsátotta el a közkedveltségben álló költőt, hanem oda hatott, hogy a szegedi állandó színház titkárává szerződtessék. E minőségben működött még Szegeden 1889 végéig, amikor mint már országszerte ismert gyermekköltőt a Singer és Wolfner cég egy megindítandó gyermeklap szerkesztőjéül hívta meg Budapestre. Szegeden aranytollal tisztelték meg, eljöttekor pár száz gyermek arcképéből nagy szabású albumot nyújtottak át neki s a város intelligenciája búcsuünnepet rendezett tiszteletére. Azóta Budapesten működik mint az *Én Újságom* c. gyermeklap szerkesztője s a gyermekköltészet mellett újabban kiválóan a hazafias lírát műveli, nevezetesebb politikai események alkalmával gyakran adván erélyes kifejezést a hazafiérzésnek. Ilyenmű költeményeinek lelkesítő hatása alatt határozották el legújabbban és kötelezték magukat okiratilag a gyorokmènesi szőlőbirtokosok, hogy a költőt minden évben Lajos napján egy hordó ménesi borral tisztelik meg. Az első évi tiszteletadót 1896. külön küldöttség művészileg faragott hordóban adta át egy írói estélyen, az u. n. Pása-asztalnál. P. nőtlen ember, kinek családi érzését az anyja iránti ritka gyöngéd szeretet meríti ki. Igen jól érzi magát író barátai, kivált a fiatalabbak közt, kik gyermekien jó és vidám lelkéért nagyon szeretik; rendes vacsoráló helye, a Pósa-asztal, a budapesti írók és hírlapírók egy része közt társadalmi kapocs gyanánt szolgál. Költészetének fő irányai: 1. A dalköltészet, melyet nemzeti szellemben és ritmusban a népdalok egyszerű stíljában művel; a zenészek szívesen zenésítik meg dalait s ezek közül sok átment a nép ajkára. Mintegy 800 dalt irt, ebből vagy 400 meg van zenésítve; a legtöbb magyar dallamszerző felhasználta szövegeit, leginkább azonban Dankó Pista és Lányi Géza; annyi népdalt egy műköltőnk sem irt, mint P. 2. Az apró történetek, melyek 2-3-4 strófában drámai képeket adnak az életből, egy-egy sugárral megvilágítva. 3. A gyermekköltészet terén kifejtett működése talán a legfontosabb és leggazdagabb, sőt mondhatni, a maga nemében korszakalkotó; rendkívül sokat tett az idegenből fordított a azért nem magyaros szellemű, vagy nem költőktől szerzett a azért száraz gyermekversek és verses könyvek kiszorítására. Legfőbb vezetője ebben is a magyarosság volt s érzésének és képzeletének jóságos és naiv alapja. Ebbeli működését méltán missziónak tekinti s a kisedvilág magyarosítására nemzetiségi iskolákban is jótékonyan hatott. Az újabb olvasókönyvek általán az ő verseiből táplálkoznak s verseit a kiseddévők és elemi iskolák ma már nem nélkülözik. 4. Jelentékeny szerep jut költészetében az anyakultusznak is, amiben nemcsak természetes nemes érzéseit követi, hanem a legnagyobb magyar lírikus hagyományát is folytatja. 5. Újabban kivált a hazafias költészethez fordult, amivel meglehetősen ellentétben van az ifjabb költők nagy részének

divatával, akik csak a szerelmet tartják modern lírai tárgykörnek; erős hittel a hazafiasérzés költői jogosultságában föltette, hogy a közélet minden hazafias mozzanatát megragadja, s tényleg a közönség egy téren sem méltatta jobban költészetét, mint éppen ez irányban.

Általában legfőbb érdeme a gyermekköltészet megalapítása, melynek művelésében az írók nagy részét szintén bevonta, s egész működésével a magyar költészetnek e század közepén megalapított nemzeti irányát híven segítette ellenséges áramlatok közt is fentartani s új és új részletekre nézve megvalósítani; így bővebben kiaknázta s a maga kedves egyéniségével felfrissítette a honszeretetet, a fiúi szeretet, a népszerűtet és gyermekköltészet motivumait.

Művei: Költemények (Budapest 1878); Újabb költemények (u. o. 1881); Pósa L. költeményei (Szeged 1883); Dalok, regék az ifjúság számára (u. o. 1884., Jankó János rajzaival); Dalaim (u. o. 1884); Gyermekversek (u. o. 1884); Tíz év alatt (u. o. 1886); Kis bokréta (Budapest 1885); Aranykert (u. o. 1886); Kis aranykert (1887); Virághullás (Szeged 1887); Ibolya (u. o. 1887); Négy mese a gyermekifjúság számára (u. i. 1887); Daloskönyv (u. o. 1887); Népdalok (u. o. 1887); ABC (Budapest 1888); Aranytollu madár nótái (u. o. 1888); Pillangók (u. o. 1888); Rózsabokor (u. o. 1891); Gyermekkert (1890); Aranynapok (1891); Tündérórák (1891); Apró emberek könyve; Pósa bácsi arany ábécéje; Csingilingi; Nagymama-mesék; Nagyapó meséskönyve; Pósa bácsi meséskönyve; Reggeltől estvélig; Filléres könyvtár (25 kötetke); Világszép nádszálkisasszony; Virágok; Állatok könyve; madarak könyve; Virágok könyve; Imádságok; Jó barát; Czinczini; Arany napsugár; Gyermek színháza (10 kötetke); Gyermek naptára (1890-től 7 kötetke); Buzogány Sebestyén (monolog); A rózsatolvaj. Kiss Áronnal, Luttenberger Ágosttal és Péterffy Sándorral együtt szerkesztett a kisedővók számára Daloskönyvet, Verseskönyvet és Meséskönyvet. - Szerkesztés: Az Én Újságom, 1890-től, 13 köt.